

L'edifizi dal Parlament federal dominescha la citad da Berna dapi passa in tschientaner e sia attracziun crescha ad in crescher. Mintga onn visitan sur tschient milli persunas quest edificzi per scuvrir ils secrets da l'Assamblea federala e per scuntrar ils parlamentaris. Ils turists da l'ester, ma er las Svizras ed ils Svizzers, han plaschair da la cumbinaziun gartegiada da l'architectura originala, inspirada da la renaschientscha florentina, cun l'apparientscha decididamain odierna dals novs spazis, averts l'onn 2008.

La Helvezia sisum la culmaina

Indesch axas verticalas e trais nivels horizontals cun averturas artgadas, fanestras schumellinas colliadas tras in artg ed ina attica generusa che zuppenta il tetg: la fatschada frontala da l'edifizi dal Parlament federal imponescha grazia a sia simmetria ed a ses equiliber. La gruppa da figuras situada sin la culmaina cun la Helvezia entamez furma in triangul cun las duas statuas che flanchechan l'auzada centrala. «Mo la separaziun da las pussanzas garantescha la libertad e la pasch dal pievel svizzer», quai espriman questas tschintg figuras femininas en lur lingua simbolica.

Entant che la fatschada vers nord simbolisescha il stadi, la Constituziun federala e l'instituziun parlamentara, illustrescha la fatschada vers sid la vita e las lavurs quotidianas da la populaziun svizra. Qua vegn fatg la reverenza per l'ina als mastergnants participads a la construcziun da l'edifizi e per l'otra als chantuns, represchentads cun lur vopnas coloradas pusadas sin ina stretga curnisch decorada cun lingiadas da fritga e feglia. Tschintg grondas fanestras artgadas s'avran vers las Prealps e las Alps bernaisas ed en lur artg èn plazzadas figuras femininas cun alas: tschintg Iris prontas per sgular fin als cunfins dal pajais a purtar las novas dal Parlament federal.

La charta da Dufour ed il palazi dad Auer

Avant ch'entrar en l'edifizi profitan las visitadras ed ils visitaders sin la terrassa federala da la grondiusa vista sin l'Aara e sin il Gurten. Suentar esser passads sutor ils artgs imposants sa chattan els en ina gronda stanza illuminada ch'è deditgada a la charta da Dufour. Vi d'ina auta paraid da mesch vesan ins l'enorma charta

istorica, trais meters e mez largia e dus meters e mez auta. Ella sa cumpona da las 25 chartas geograficas da l'enconuschent general. Quai era la Svizra geografica dal temp cur che Hans Auer ha concepì il palazi per noss Parlament federal.

L'architect siemiava da crear in edificzi ch'incorporescha ina Svizra eterna. Cun l'agid dals megliers mastergnants ed artists dal pajais ha el stgaffi cun granit, marmel, serpentin e crap da sablun derivond da tut las regiuns da la Svizra ina allegoria monumentalada ed imposanta da noss stadi.

Ina renovaziun gartegiada

La visiun dal creatur dal palazi è vegnida perfecziunada cun l'ultima renovaziun. Tras ils tetgs da vaider e las enormas fanestreras dal terz plaun penetrescha ussa il sulegl fin al cor da l'edifizi. Ils parlamentaris pon contemplar oz davent da lur plazzas da lavur las sis sculpturas monumentalas che domineschan la fatschada vers sid e che represchentan il pievel svizzer. Ed els èn superbis da pudair beneventar oz las delegaziuns da pajais esters en la novischma sala da conferenza cun vista averta vers il tschiel.

Perfin las turs dals ascensurs èn transparentas, entant che la tecnologia indispensabla per il bun funcziunament d'in parlament modern è vegnida zuppada en ils mirs, sut ils palantschieus ed en ils pults dals deputads.

Ina sala renaschimentala

Hans Auer ha immortalisà l'epoca aurada da la Veglia Confederaziun, dal temp gist suenter las victorias cunter il Duca da Burgozna. El ha surpiglià il stil e las materialias ch'eran characteristics per las citads svizras en quell'epoca da splendor. Per simbolisar la cuntinuitad tranter la Veglia Confederaziun ed il nov stadi federal, ha l'architect creà per la sala dal Cussegl dals chantuns ina tipica sala da cussegl da l'entschatta dal 16avel tschientaner.

Il candelaber cun sias 208 lampas suttastritga la severitad rectangulara da la sala cun sias fanestras avertas vers nord sin la Piazza federala. Als visitaders dattan subit en egl las 150 figuras sin il fresco da stgars indesch meters ladezza visavi il podest dal president dal cussegl. L'artist ha represchentà in cumin u ina ma-

stralia – las ragischs da la democrazia directa svizra. Questa pictura e las datas istoricas gravadas en las arcadas da lain simboliseschan la tradiziun che vegn tgirada da la Chombra pitschna dal Parlament federal.

Ina tempru pli moderna

L'enorm plafond da vaider, ils mirs da crap clar, las stuccaturas e las decoraziuns en fier batti dattan a la sala dal Cussegl naziunal ina tempru pli moderna. Ella regorda ad in teater en stil talian cun balcon, tribunas e loschas reservadas als diplomats esters. Da marmel alv èn percunter il Guglielm Tell e la dunna da Stauffacher, las duas figuras legendaras che flancheschan il magnific ed imposant panorama dal Rütli.

La sala dals pass pers suonda en in vast artg la furma radunda da la sala da la Chombra gronda e sumeglia cun sias picturas luxuriosas vi dals plafonds e cun sias stuccaturas al foyer d'ina opera. Qua sa scuntran las parlamentarias ed ils parlamentaris cun lur giasts, cun lobists e schurnalists. Questa sala pumpusa è er il lieu magic da las alianzas e da las strategias politicas.

Sut la cupla federala

L'architect ha reservà il cor da ses edificis, il spazi sut la gronda cupla da vaider centrala, per ina gronda sala en furma da crusch. Tant ils 200 cussegliers naziunals sco ils 46 cussegliers dals chantuns ston traversar questa halla centrala per rivar en lur salas da seduta. Uschia na vegn privilegiada nagina da las duas chombras. La structura da l'edificis exprima perfetgamain il sistem politic svizzer cun ses Parlament federal che consista da duas chombras cun cumpetenzas egualas.

La cupla cun sia laterna octogonala, che regorda als fieus che vegnivan envidads per signalisar privels, simbolisescha il Parlament federal. Per Auer era il Parlament federal in fanal traglischant che guida il pievel ed ils chantuns sin lur via vers il bainstar cumin.

Da vegnir tramess a Berna sut la cupla federala è damai la pli gronda onur ch'ina Svizra u ch'in Svizzer po survegnir. Quatter giadas l'onn, mintgamai cur ch'i mida la stagiun, sa radunan qua las represchentantas ed ils represchentants da las forzas politi-

cas principalas dal pajais. E sch'els avessan dad emblidar ina giada ch'els han il duair da contribuir a la coesiun ed a la solidaritad naziunala, vegnan ils trais confederads sin lur podest visavi l'entrada principala tschert ad admonir els.

In cudesch da crap

L'edificis dal Parlament federal è in cudesch da crap, da lain e da fier che quinta dals ideals da nosa naziun voluntaria. Davos ses mirs da crap e sut sia cupla da vaider, en ils plauns sutterrans, en las salas dals cussegls ed en las nundumbraivlas stanzas cree-scha e recreescha l'Assamblea federala d'in cuntin nosa Confederaziun, sa stentond da chattar l'equiliber tranter la voluntad d'autonomia da las quatter regiuns linguisticas ed il giavisch da construir in futur cuminaivel. Mintga giada ch'ils parlamentaris crajan d'avair cuntanschi ina finamira, è la Svizra gia puspè sa sviluppada ed als confruntescha cun novas sfidas.

Marie-José Portmann | Translaziun da Rico Valär

